

Gents MilieuFront
Koningin Maria Hendrikaplein 5/201
9000 Gent
www.gentsmilieufrent.be

Aan de Vlaamse Ombudsman
Vlaamse Ombudsdienst
Leuvenseweg 86
1000 BRUSSEL

27 juli 2015

klacht Gents MilieuFront tegen W&Z

Mijnheer de Ombudsman,

Gents Milieufront (GMF) verzet zich tegen de plannen Waterwegen en Zeekanal N.V. om de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle om te vormen tot een kanaal voor pleziervaart met een sluis te Heusden.

GMF sluit zich aan bij de klacht die buurtactiegroep GEzwiNT (een feitelijke vereniging van omwonenden van de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle) u bij e-mail d.d. 21.07.2015 heeft overgemaakt omdat de Waterwegen en Zeekanal NV (W&Z) voor ernstige milieuhinder zorgt door na te laten zwerfvuil in de Schelde te ruimen en het bovendebiet vanuit de Gentse binnenwateren naar de Zeeschelde te herstellen. Buurtactiegroep GEzwiNT en het Gents Milieufront vrezen dat W&Z een politiek van bewuste verzieking van het unieke zoetwatergetijdengebied tussen Gentbrugge en Melle voert om de publieke opinie te winnen voor hun pleziervaartproject waartegen veel weerstand bestaat. De verenigingen hopen dat de tussenkomst van de Vlaamse Ombudsdienst ertoe zal leiden dat het bovendebiet terug wordt ingesteld en dat Waterwegen en Zeekanal NV voldoet aan de op haar rustende verplichting om het zwerfvuil te ruimen.

Hieronder verwijzen we naar de belangrijkste passages uit de klacht van GEzwiNT:

"Het geplande pleziervaartproject zelf is géén voorwerp van deze klacht. Wel het éézijdig handelen van Waterwegen en Zeekanaal waarbij het bovendebiet uit de Gentse binnenstad werd stopgezet, met visuele hinder en geurhinder tot gevolg. Bovendien kan hierdoor de inmiddels verdwenen overlast door de knijt, een muggensoort, terugkeren. (...)

1. Korte historiek:

Tot 1969 dient alle scheepvaart op de Schelde de Stad Gent te doorkruisen. Na de realisatie van de Ringvaart in 1969 stopt deze trafiek door de Gentse binnenstad. De Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle wordt niet langer gebruikt als scheepvaartroute, op wat lokale trafiek na. Alle scheepvaart wordt omgeleid via Merelbeke.

Na stopzetting van de baggerwerken in de jaren '80 is het gebied -mede door de sterk verbeterende waterkwaliteit (stopzetting industriële lozingen en bouw van de Aquafin waterzuiveringsinstallatie Destelbergen)- geëvolueerd tot een zeer waardevol slikken- en schorregebied. Het gebied wordt officieel mee in rekening gebracht voor het halen van de Vlaamse doelstellingen voor dit type natuur.

2. Geurhinder en opkomst van de knijten:

In de jaren 2007-2008 heeft er een opstoot plaats van knijten, een kleine maar vervelende muggensoort. Deze geeft aanleiding tot heel wat overlast en klachten. Regelmatig treedt in deze periode ook geurhinder op.

Deze problematiek wordt in 2009 onderzocht door het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (INBO).

Op advies van INBO wordt een beperkt debiet (2,6 m³/s) vanuit de Gentse binnenwateren naar de Zeeschelde ingesteld. Dit bovendebiet verhindert met succes de ontwikkeling van de knijten en zorgt er ook voor dat de geurhinder verdwijnt. Tevens wordt op deze wijze een aantrekkelijke, permanente watergeul gecreëerd om de afwatering te garanderen.

Volgende passage komt uit het INBO-rapport 2009 : 'Scheldetraject Gentbrugge-Melle: Ecologische potenties in het bovenstrooms'

Zeescheldetraject:

"Sinds 2005 waren er verschillende klachten van omwonenden van de Schelde (omgeving Scheldeoord, Gentbrugge) over hevige "muggenoverlast". Deze overlast werd erger in 2007 en 2008 en duurt van april tot en met november. Bovendien bleken de "muggenbeten" bij bepaalde mensen zeer allergische reacties te veroorzaken. De overlast is te wijten aan de knijtensoort *Culicoides riethi*. Hoewel over de ecologische behoeften van *Culicoides*larven langsheen de Zeeschelde nog relatief weinig geweten is bestaat het vermoeden dat de grote slikvlaktes door de verbeterende waterkwaliteit tot een zeer geschikt voortplantingshabitat evolueerden.

Versteirt et al. (2009) stellen twee mogelijkheden voor om de ontwikkeling van muggenlarven in het gebied te verminderen: verdrogen of vernatten. Op verzoek van stad Gent startte W&Z op 1 juli met het pompen van maximaal 3 m³/s water vanuit de Gentse binnenwateren naar de Zeeschelde Gentbrugge-Melle, met het oog op vernatting."

3. Weerstand tegen plannen Waterwegen en Zeekanaal om Zeeschelde om te vormen tot pleziervaartkanaal:

Ondanks de door de Vlaamse Regering op 30 januari 2009 goedgekeurde bestemming van het gebied mét het behoud van de waardevolle slikken en schorren, zet Waterwegen en Zeekanaal de

plannen verder om hier een pleziervaartproject te realiseren. Indien deze plannen doorgaan verdwijnen de slikken en schorren.

In Gent en omgeving groeit zeer snel weerstand tegen dit project. GEZwiNT treedt op namens de omwonenden en maakt gebruik van de wettelijk voorziene inspraakprocedures om haar standpunt kenbaar te maken. In 2014 wordt tevens een succesvolle petitieactie (meer dan 3.500 handtekeningen) tegen het project gestart. Natuurpunt vzw en Gents Milieufrent verzetten zich eveneens tegen de plannen van WenZ.

Ook het stadsbestuur van Gent schaart zich achter het verzet tegen het pleziervaartproject. Later zal ook de oppositie in Gent en de gemeente Destelbergen volgen.

4. Stopzetten bovendebiet door WenZ:

In het voorjaar van 2014 beëindigt WenZ, zonder enig overleg met de Stad Gent of de omwonenden, het bovendebiet vanuit de Gentse binnenwateren. De permanente watergeul verdwijnt waardoor niet kan worden uitgesloten dat er zich opnieuw knijten vestigen en de geurhinder terugkeert.

Gevraagd naar het motief van deze éézijdige stopzetting verwijst WenZ naar een studie, uitgevoerd in 2013 door de Universiteit Antwerpen (UA) in het kader van het MER-onderzoek, waaruit zou blijken dat zware metalen uit het slib van de Zeeschelde worden vrijgesteld ("nageleverd") ingevolge het ingestelde bovendebiet.

5. Opvragen in het kader van de openbaarheid van bestuur van de studie van de UA:

De studie van de Universiteit Antwerpen (UA) wordt door GEZwiNT opgevraagd en aan een grondige lezing onderworpen. Uit de studie blijkt evenwel geenszins dat het bovendebiet uitloging van metalen zou veroorzaken. Integendeel: de studie concludeert ondubbelzinnig dat er onder de huidige situatie mét bovendebiet geen vrijstelling van metalen plaatsheeft.

De studie van de UA bevestigt hiermee de eerdere conclusies van het INBO (2009) waaruit blijkt dat de pollutanten veilig zijn ingekapseld.

Volgende passage komt uit de UA-studie 2013: 'Kwantificering van de mogelijke nalevering van zware metalen uitsediment van de Boven-Zeeschelde te Gentbrugge'

"Op basis van de uitgevoerde simulaties konden verschillende scenario's voor metaalnalevering worden opgesteld, representatief voor zowel de huidige situatie op de Zeeschelde Gentbrugge-Melle alsook voor de omstandigheden tijdens en na het uitvoeren van de baggerwerken. Op basis van deze scenario's blijken er geen normoverschrijdingen van zware metalen te verwachten in oppervlaktewater van de Zeeschelde Gentbrugge-Melle onder de huidige situatie (...)"

6. Overleg met WenZ:

Op verscheidene data in 2014 heeft overleg plaatsgehad met Wim Dauwe, afdelingshoofd Benedenschelde, en Michael De Beuckelaer, projectingenieur. Naast een poging tot overleg over het

beoogde pleziervaartkanaal wordt ook het concrete voorliggende probleem, gecreëerd door het stopzetten van het bovendebiet, aangekaart.

Bij confrontatie met de werkelijke besluiten van de UA-studie kan WenZ dit gegeven niet weerleggen. Toch weigert WenZ zijn houding bij te stellen.

7. Een "nieuwe studie" door Talboom vzw:

WenZ laat in juni 2014 een nota opstellen door Talboom vzw en verspreidt deze bij de lokale besturen. Deze nota moet de conclusies van de UA weerleggen en aantonen dat er verspreiding van zware metalen optreedt. GEzwiNT neemt pas achteraf kennis van de nota en stelt vast dat deze studie niet wetenschappelijk onderbouwd is.

Om maar één element te noemen dat de wetenschappelijkheid ondergraaft: de nota vergelijkt metingen uitgevoerd in 2007 met metingen uitgevoerd in 2012 om conclusies te trekken over de mogelijke verspreiding van verontreiniging. Deze metingen zijn evenwel op fundamenteel verschillende wijze uitgevoerd (mengstalen versus stalen per waterbodemplaat) en kunnen wetenschappelijk gezien niet met elkaar vergeleken worden.

Ondanks ons verzoek de naakte data (monsternamenprotocollen en analyseresultaten) te mogen ontvangen, werd hieraan niet tegemoetgekomen. GEzwiNT zou deze naakte data aan een grondig onderzoek hebben onderworpen.

8. Bovendebiet tijdelijk hersteld in functie van de baggerwerken in Heusden:

Ondanks de eigen argumentatie dat zware metalen door het bovendebiet worden vrijgesteld, herstelt WenZ tot onze grote verbazing gedurende enkele weken het bovendebiet in het voorjaar 2015. Het ingestelde debiet is zeer aanzienlijk te noemen. Na enkele weken wordt het debiet opnieuw afgesloten.

Dit tijdelijk herstel van het bovendebiet o.i. kan enkel verklaard worden door de baggerwerken welke stroomafwaarts in de Zeeschelde plaatshebben te Heusden. Het opgegraven baggerslib wordt door de sterke stroming weggespoeld ter hoogte van Heusdenbrug. Met het stoppen van die baggerwerken wordt alleszins ook het bovendebiet terug afgesloten.

9. Optreden van geurhinder en visuele hinder:

Na het opnieuw stopzetten van het bovendebiet stelt GEzwiNT vast dat -door de toenemende temperaturen in juni 2015- de geurhinder sterk toeneemt. Ook de visuele hinder is er -door de sterke erosie ingevolge het recente hoge bovendebiet- niet op afgenomen. Het zwerfvuil, dat al jaren niet meer wordt opgeruimd, accumuleert zich verder en versterkt deze visuele hinder.

10. WenZ handelt niet consequent met de eigen argumentatie om het bovendebiet stop te zetten:

Gelet op het feit dat WenZ in 2015 het bovendebiet herstelt ondanks de eigen argumentatie dat zware metalen worden vrijgesteld, sterkt ons vermoeden dat WenZ enkel een politiek van bewuste verzieking van het gebied wil voeren. Wellicht wordt gehoopt dat de publieke opinie zich uiteindelijk zal neerleggen bij het pleziervaartproject.

Wij kunnen ons alleszins niet voorstellen dat WenZ de sluizen zou openen voor het uitvoeren van baggerwerken, indien er daadwerkelijk verspreiding van metalen zou optreden. Mocht dit wél het geval zijn, zou dit een zéér ernstig voorval betekenen.

GEzwiNT ziet zich dan ook -op basis van voormelde feiten en gegevens- genoodzaakt verdere stappen te zetten. Aangezien het overleg met Michael De Beukelaer, projectingenieur, en Wim Dauwe, afdelingshoofd WenZ, ondanks meerdere samenkomsten niets oplevert lijkt het ons aangewezen de problematiek voor verder onderzoek aan de Vlaamse Ombudsdienst voor te leggen.

Wij hopen alvast dat u deze problematiek ter harte zal nemen. Wij hopen dat uw tussenkomst ertoe zal leiden dat het bewuste bovendebiet opnieuw wordt ingesteld, zoals destijds geadviseerd door het INBO, en dat het zwerfvuil zo spoedig mogelijk door WenZ wordt opgeruimd.

Enkel op deze manier kan opnieuw een einde worden gesteld aan de visuele en de geurhinder. Ook de dreiging van een eventuele terugkeer van de knijpt wordt hiermee afgewend.

Wij kijken alleszins met veel belangstelling uit naar uw conclusies. Zoals reeds eerder gemeld kunnen wij u desgewenst bijkomende informatie verschaffen.

Ook zijn wij steeds bereid deze problematiek toe te lichten op een meeting, indien u dit zou wensen".

Namens Gents Milieufrent,

Steven Geirnaert